

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ
«**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ**»

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

www.agioiapistoloi.gr e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

τηλ. 210 8027738

ΚΥΡΙΑΚΗ 21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2016. ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ
Τιμοθέου οσίου Του εν Συμβόλοις, Ευστάθιου Αντιοχείας,
Ζαχαρίου Ιεροσολύμων, Ιωάννου Κωνσταντινουπόλεως.
Έτος 9^ο Τεύχος 376

"Η υπαρξιακή μοναξιά του Φαρισαίου"

Με το περιστατικό του Ζακχαίου γίνεται εμφανές ότι ο άνθρωπος πρέπει να κατέβει απ' το μυαλό στην καρδιά για να συναντήσει το Χριστό, ενώ το περιστατικό της Χαναanaίας υποδηλώνει ότι για να επιτύχει ο άνθρωπος αυτή τη συνάντηση, πρέπει να ανακαλύψει και να χρησιμοποιήσει μια διάσταση της υπάρξεώς του που ονομάζουμε πίστη και που έχει τη δυνατότητα να τον φέρει σε επαφή με την υπερβατική πραγματικότητα που είναι η κατεξοχήν πραγματικότητα.

Η πίστη δεν είναι ο διανοητικός καταναγκασμός που ξέρει ο δυτικός χριστιανισμός, σύμφωνα με τον οποίο ο άνθρωπος πρέπει να πιστέψει επειδή υπάρχει το Α ή το Β λογικό επιχείρημα. Η πίστη δεν είναι μια τυφλή αποδοχή πραγματικοτήτων τις οποίες δεν έχει διαπιστώσει ο άνθρωπος, αλλά είναι ο δρόμος και ο τρόπος με τον οποίο ο άνθρωπος κάνει αυτές τις διαπιστώσεις. Η ορθόδοξη πνευματική παράδοση δεν ζητάει από τον άνθρωπο να δεχθεί κάτι που δεν έχει διαπιστώσει. Δεν τον αναγκάζει να δεχθεί ότι ο Ιησούς είναι "ον έγραψε ο Μωσής εν τω νόμω και οι προφήται", δηλαδή ο Σωτήρας, αλλά του ζητάει να έλθει και να δει με τα ίδια του μάτια, "έρχου και ίδε". Η δεύτερη λοιπόν προϋπόθεση για την συνάντηση με τον αναστημένο Χριστό είναι η αναζήτησή Του από τον άνθρωπο με αυτή τη διάσταση της υπάρξεώς του που μόνο αυτή έχει αυτή τη δυνατότητα. Η τρίτη προϋπόθεση γι' αυτή τη συνάντηση είναι η εγκατάλειψη της απατηλής και ανυπόστατης πίστεως του ανθρώπου στη δική του θεότητα. Δεν μπορεί ο άνθρωπος να συναντήσει τον πραγματικό Θεό όσο συνεχίζει

να λατρεύει ως Θεό τον εαυτό του και όσο συνεχίζει να περιμένει τη σωτηρία από τον εαυτό του, όπως έκανε ο Φαρισαίος της παραβολής, ο οποίος προσευχήθηκε "σταθείς προς εαυτόν". Ο Φαρισαίος δεν μπορούσε να συναντήσει το Θεό και να νιώσει την παρουσία Του γιατί δεν στρεφόταν προς τον Θεό αλλά προς τον εαυτόν του. Ο Φαρισαίος στην πραγματικότητα δεν πίστευε στο Θεό, γιατί δεν είχε ποτέ του γεύση του Θεού και δεν γεύθηκε τον Θεό γιατί δεν τον αναζήτησε.

Ο Φαρισαίος δεν πάει στο Ναό για να συναντήσει το Θεό, αλλά γιατί χρειάζεται έναν επίσημο χώρο για να αυτοαποθεωθεί. Όλοι, αν ψάξουμε, θα βρούμε ένα τέτοιο στοιχείο αυτοαποθεώσεως στη συμμετοχή μας στη λατρευτική ζωή της Εκκλησίας. Το στοιχείο αυτό μπορούμε να το βρούμε και σε όλες εκείνες τις δραστηριότητες της καθημερινής μας ζωής, που μας αρέσει να αποκαλούμε αρετές και με τις οποίες επιδιώκουμε την αυτοδικαίωσή μας.

Η προσπάθεια του Φαρισαίου να αυτοαπωθεωθεί είναι ένδειξη μιας βαθιάς εσωτερικής απελπισίας που προέρχεται από την αδυναμία του να βρει τον πραγματικό Θεό και τελικά δημιουργεί ένα φαύλο κύκλο γιατί τον απομακρύνει όλο και περισσότερο από το Θεό. και όσο πιο πολύ απομακρύνεται από το Θεό τόσο περισσότερη απελπισία αισθάνεται και τόσο περισσότερο εντείνει την αυτοαπωθέωσή του.

Ακόμη ο Φαρισαίος αισθάνεται την ανάγκη να αυτοεξυψωθεί, γιατί στην πραγματικότητα βαθιά μέσα του αυτοπεριφρονείται. Επειδή όμως δεν μπορεί να εξυψώσει τον εαυτό του, χαμηλώνει τους άλλους για να κερδίσει από τη σύγκριση. Ταπεινώνοντας όμως τους άλλους, τους απορρίπτει και απορρίπτοντάς τους, τους αποκόπτει και αποκόπτεται απ' αυτούς. Έτσι δεν μπορεί να συναντήσει ούτε το Θεό ούτε το συνάνθρωπο και δοκιμάζει μια συγκλονιστική υπαρξιακή μοναξιά.

Γι' αυτό η Εκκλησία προβάλλει σ' αυτό το πρώιμο στάδιο της λειτουργικής διαδικασίας που οδηγεί στη συνάντηση με τον αναστημένο Χριστό την κατάντια του Φαρισαίου, γιατί όσο ο άνθρωπος παραμένει σε μια ανάλογη κατάντια, αυτή η συνάντηση είναι εντελώς αδύνατη.

(π. Φιλόθεος Φάρος)

Ο ΟΣΙΟΣ ΠΑΤΗΡ ΗΜΩΝ ΤΙΜΟΘΕΟΣ Ο ΕΝ ΣΥΜΒΟΛΟΙΣ

«Αυτός ο μακάριος ακολούθησε τον μοναχικό βίο από νεαρή ηλικία και εξαφάνισε τα σκιρτήματα των παθών με την πολλή εγκράτεια και τη δυνατή προσευχή. Έφτασε σε επίπεδα απαθείας και φάνηκε δοχείο του Αγίου Πνεύματος, μένοντας παρθένος μέχρι το τέλος της ζωής του και στην ψυχή και στο σώμα. Ουδέποτε θέλησε να δει γυναίκα. Ζώντας στα όρη και τριγυρίζοντας στις ερήμους, άρδευε την ψυχή του με τη δροσιά των δακρύων. Γι' αυτό και έλαβε χαρίσματα ιαμάτων. Έδιωχνε δηλαδή τους δαίμονες από τους ανθρώπους και θεράπευε κάθε άλλη νόσο. Αφού έζησε με τέτοιο τρόπο, έφτασε σε βαθιά γεράματα και εκδήμησε προς τον Κύριο».

Εντελώς παράδοξη η ζωή του αγίου Τιμοθέου με την ανθρώπινη λογική: ζούσε στα όρη, τριγύριζε στις ερήμους, δεν ήθελε να δει πρόσωπο γυναίκας, και όμως αναδείχτηκε, όπως σημειώνει ο υμνογράφος του άγιος Θεοφάνης, «πατέρας των ορφανών, προστάτης των χηρών, αμφίεση των γυμνών, τροφή των πεινασμένων». Να κυνηγάς διά παντός τον Θεό με απομάκρυνση από τους ανθρώπους και να γίνεσαι ο μεγαλύτερος κοινωνικός εργάτης, είναι πράγματι, το λιγότερο, παράδοξη κατάσταση. Αλλά ο άγιος Τιμόθεος βίωσε αυτό που έζησαν και οι περισσότεροι ασκητές άγιοι: όσο στρέφεται προς τον Θεό, τόσο ο Θεός σε στρέφει προς τους ανθρώπους. Γιατί; Διότι «ο Θεός αγάπη εστί». Και Τον βρίσκουμε εκεί που κατεξοχήν φανερώνεται: στα πρόσωπα των κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν Εκείνου δημιουργημάτων Του. Όπως το είπε στην παραβολή της κρίσεως ο ίδιος ο Κύριος: «Εφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε». Γι' αυτό και ο βαθμός αγάπης μας προς τον Θεό φανερώνεται από τον βαθμό αγάπης μας προς τον συνάνθρωπό μας. Και με τον άγιο Αντώνιο το ίδιο δεν έγινε; Απομακρυνόταν για χάρη του Θεού από τον κόσμο, κι ο Θεός τελικώς τον οδηγούσε στον κόσμο. Κι ο άγιος Σεραφείμ του Σάρωφ: την απομόνωση και τον εγκλεισμό του ζητούσε. Κι η Παναγία του παρουσιάστηκε για να του πει να βγει να βοηθήσει τον κόσμο. Είναι και το παράπονο του Γέροντος Παϊσίου του αγιορείτου: ήλθα στο Όρος να βρω ησυχία, και μπήκα στο πρόγραμμα των ανθρώπων. Αλλά είπαμε: κριτήριο της πίστεώς μας και των αγίων είναι η αγάπη. Όπου αγάπη εκεί και ο Θεός. Φεύγει κανείς από την αγάπη, έστω και για λόγους «πίστεως»; Χάνει τον Θεό. «Ο Θεός αγάπη εστί και ο μένων εν τη αγάπη, εν τω Θεώ μένει και ο Θεός εν αυτώ».

Ο όσιος Τιμόθεος λοιπόν δεν ήταν δυνατόν να ξεφύγει από τον κανόνα αυτό. «Γνώρισες, όσιε πατέρα, σημειώνει ο Θεοφάνης, ότι η αγάπη νικάει την κρίση, γι' αυτό και δεν περιφρόνησες κανένα ξένο, αλλά διάνοιξες τα σπλάχνα της καρδιάς σου σε όλους με αγαθοσύνη, κι έγινες πατέρας των ορφανών, προστάτης των χηρών, αμφίεση των γυμνών και

τροφή των πεινασμένων» («Κατακαυχάσθαι έλεον, Πάτερ, κρίσεως ειδώς, ου παρείδες ξένον, αλλά πάσι χρηστώς τα σπλάγχνα διήνοιξας, όσιε, πατήρ χρηματίσας ορφανών, και των χηρών προστάτης, και γυμνών αμφιάσις, και τροφή πεινώντων») (ωδή θ'). Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που επανειλημμένως ο άγιος Θεοφάνης συγκρίνει τον όσιο με τον πατριάρχη Αβραάμ, κύριο γνώρισμα του οποίου, πέραν από την πίστη του, ήταν η αγάπη του προς τους ανθρώπους και μάλιστα η φιλοξενία του. «Με την αγάπη και τη συμπάθειά σου προς όλους έγινες άλλος Αβραάμ, ω Τιμόθεε, υποδεχόμενος όσους προσέρχονταν σε εσένα από όλα τα μέρη, και μέσω αυτών λατρεύοντας τον Θεό όλων» («Οικτείρων πάντας τη συμπαθεία, άλλος Αβραάμ εχηματίσας, δεξιούμενος τους πάντοθεν παραβάλλοντας, ω Τιμόθεε, και δι' αυτών τον πάντων θεραπεύων Θεόν») (ωδή γ').

Η δίψα του και η αγάπη του προς τον Θεό, που έπαιρνε τη μορφή της έμπρακτης αγάπης προς τον συνάνθρωπο, ήταν αποτέλεσμα, κατά τους ύμνους της Εκκλησίας μας, της αδιάκοπης άσκησής του να ξεπεράσει την όποια αμέλεια δημιουργούν τα πάθη του ανθρώπου και να αποκτήσει την ευλογημένη ταπείνωση, τη βάση όλων των αρετών. Το άνθος της αγάπης δεν φύεται, ως γνωστόν, στους κοινούς δρόμους και στα απλά μονοπάτια. Αποτελεί βλάστημα των ψηλών κορυφών, δηλαδή απαιτεί αιματηρή κατάθεση της βούλησης του ανθρώπου στο άγιο θέλημα του Θεού. Διότι πώς θα ενεργήσει η χάρη της αγάπης του Θεού σε καρδιά γεμάτη από τα αγκάθια του εγωισμού; «Δος αίμα και λάβε πνεύμα» έλεγαν πάντοτε οι άγιοί μας, κάτι που το βλέπουμε βεβαίως και στη ζωή του οσίου Τιμοθέου. «Έχοντας εκτενώς στραμμένο το βλέμμα της διανοιάς σου προς τον Θεό, απετίναξες, Πάτερ Τιμόθεε, τον ύπνο της αμέλειας από την ψυχή σου και έγινες ναός του θείου Πνεύματος και τόπος αγιάσματος» («Έχων προς Θεόν εκτενές της διανοιάς όμμα, της αμελείας τον ύπνον εκ ψυχής απετινάξω, Πάτερ, και ναός εγένου θείου Πνεύματος, και αγιάσματος τόπος, Τιμόθεε») (ωδή α'). «Θωρακισμένος με την ταπείνωση, Πάτερ, πέρασες χωρίς να βλαφτείς τις παγίδες του Πονηρού, και υψώθηκες προς τον Θεό και εντρυφάς στη δόξα Του για πάντα, μακάριε Τιμόθεε» («Τας του πονηρού μηχανάς τη ταπεινώσει, Πάτερ, συμπεφραγμένος, διήλθες αβλαβώς, και προς Θεόν υψώθης και αυτού τη δόξη διά παντός εντρυφάς, μάκαρ Τιμόθεε») (ωδή α'). Είναι αλήθεια. Κανείς δεν μπορεί να ξεπεράσει τις παγίδες του διαβόλου, τις απλωμένες παντού στη γη, χωρίς να βρει το μονοπάτι που λέγεται ταπείνωση. Πρόκειται για ό,τι ο λόγος του Θεού αποκαλύπτει και η εμπειρία των αγίων βεβαιώνει: «Είδα τις παγίδες του διαβόλου απλωμένες στη γη και τρόμαξα και είπα: Ποιος άραγε μπορεί να τις περάσει αβλαβώς; Κι άκουσα φωνή που έλεγε: Μόνον ο ταπεινόφρων» (όσιος Αντώνιος).

